

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม และการจ้างบุคลากรในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งจากการขยายตัวเพิ่มขึ้นตลอดช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ทำให้เป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจมากขึ้น โดยในปี 2545 อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับในประเทศไทย เป็นอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในการส่งออกเป็นอันดับที่ 5 ของประเทศไทยด้วยมูลค่าการส่งออกประมาณ 9,380 ล้านบาทปัจจัยที่ทำให้สร้างผลสำเร็จและเป็นหัวใจหลักในการสร้างความเข้มแข็งให้กับอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับคือบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ในการสรรค์สร้างผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ จนเป็นที่ยอมรับในระดับโลก ทั้งนี้หากพิจารณาความพร้อมของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของประเทศไทยทั้งในด้านการผลิต ฝีมือบุคลากร ตลอดจนการส่งเสริม และการสนับสนุนของภาครัฐและเอกชน พบว่าอุตสาหกรรมนี้เป็นอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ และแนวโน้มการขยายตัวในอนาคต

อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังมีข้อจำกัดในการพัฒนาอุตสาหกรรมนี้อยู่หลายประการ อาทิ เช่น อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับประมาณร้อยละ 90 ของการผลิตทั้งหมด เป็นกิจการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) การดำเนินงานโดยทั่วไปยังเป็นระบบครอบครัว มีกระบวนการผลิต การจัดการ และการตลาดที่ยังไม่ทันสมัย ไม่เป็นระบบ รวมทั้งขาดเงินทุนซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับการลงทุนในอุตสาหกรรมนี้ โดยเฉพาะอัญมณีและเครื่องประดับเป็นหนึ่งในสินค้าที่ประเทศไทยประกาศให้เป็นสินค้าที่ส่งออกและนำเข้าได้อย่างเสรีตามข้อตกลงเขตการค้าเสรี อาเซียน (AFTA) และองค์การการค้าโลก (WTO) จากข้อจำกัดต่างๆ เหล่านี้ทำให้อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของประเทศไทยจะต้องมีการเร่งพัฒนาศักยภาพในการแข่งขัน การวางแผน การกำหนดกลยุทธ์ ทั้งระยะสั้นและระยะยาวเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมนี้ให้เป็นศูนย์กลางอัญมณีและเครื่องประดับโลกภายในปี พ.ศ. 2557 และเป็นอุตสาหกรรมที่สามารถสร้างรายได้เข้าประเทศและ

เป็นศูนย์กลางของอัญมณีและเครื่องประดับ โลกตามนโยบายการสนับสนุนของภาครัฐบาล และเอกชน

พื้นฐานที่สำคัญซึ่งถือว่าเป็นหัวใจหลักของการพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของประเทศไทยคือทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่ามีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ เนื่องจากอุตสาหกรรมนี้ก่อให้เกิดการจ้างบุคลากรประมาณ 800,000 – 1,300,000 คน ซึ่งกระจายอยู่ทั่วไปในกรุงเทพฯ และภูมิภาคเป็นอุตสาหกรรมที่มีการใช้บุคลากรเป็นจำนวนมากในการผลิต (Labor Intensive Industry) โดยขั้นตอนในการผลิตต่างๆ ของอุตสาหกรรมนี้จำเป็นต้องอาศัยทักษะ ความชำนาญและความประณีตของบุคลากรในการผลิต แม้ว่าในปัจจุบันได้มีการนำเทคโนโลยี เครื่องจักรและเครื่องมือต่างๆ เข้ามาใช้ในการผลิตเพิ่มขึ้น ซึ่งก็ไม่สามารถนำมาทดแทนประสิทธิภาพในการผลิตของบุคลากรคนได้ การขยายตัวของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับทำให้มีความต้องการบุคลากรเพิ่มขึ้น ซึ่งในปัจจุบันอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับกำลังเผชิญปัญหาการขาดแคลนบุคลากร เช่น บุคลากรทางด้านเทคนิคการเจียรไนอัญมณีที่มีฝีมือระดับสูง บุคลากรทางด้านเครื่องประดับอัญมณีแท้ บุคลากรในระดับผู้บริหารจัดการการผลิตที่มีความสามารถ ซึ่งพอสรุปได้ตามประเด็นดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรในอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ

การขาดแคลนบุคลากรประเภทบุคลากรเทคนิคด้านการเจียรไนอัญมณีที่มีฝีมือระดับสูง โดยซึ่งจะทำให้มีการเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ การเจียรไนอัญมณีให้ออกมามีคุณภาพและลดการสูญเสียสำหรับเทคนิคการเรียนรู้ดังกล่าวจะต้องใช้บุคลากรที่มีประสบการณ์ทำงานนานหลายปี หรือได้รับการอบรมเป็นพิเศษ เนื่องจากบุคลากรในระดับที่มีฝีมือไม่สามารถทำการฝึกอบรมได้ภายในระยะเวลาอันสั้น ในขณะที่ตัวกันบุคลากรที่มีอยู่ในปัจจุบันบางส่วนมีปัญหาด้านฝีมือการเจียรไนที่ยังไม่ได้มาตรฐาน การพัฒนาบุคลากรรุ่นใหม่เพื่อทดแทนบุคลากรรุ่นเก่าที่เริ่มมีอายุมากขึ้นจึงเป็นเรื่องสำคัญ

การขาดแคลนประเภทบุคลากรทำเครื่องประดับอัญมณีแท้ โดยเฉพาะบุคลากรฝีมือบุคลากรหล่อ ซึ่งในปัจจุบันบริษัท หรือผู้ประกอบการ ได้มีการฝึกอบรมด้วยวิธีการถ่ายทอดจากประสบการณ์ นอกจากนี้ความเปลี่ยนแปลงของตลาดยังมีความต้องการผลิตเครื่องประดับมาเป็นการผลิตเครื่องประดับที่มีคุณภาพต่ำถึงปานกลาง เพื่อสร้างความสามารถทางการแข่งขันในตลาดโลกจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความต้องการบุคลากร

การขาดแคลนผู้บริหารจัดการการผลิตที่มีความสามารถ อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของไทยโดยส่วนใหญ่เป็นลักษณะอุตสาหกรรมขนาดเล็กหรือขนาดย่อม ซึ่งผู้ประกอบการจะไม่มีพื้นฐานความรู้ในการบริหารจัดการองค์กร ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญในการ

ขับเคลื่อนระบบต่างๆ ในบริษัท เช่น การตลาดระหว่างประเทศ การแข่งขันในระดับโลก นอกจากนี้ผู้ประกอบการบางรายไม่มีความรู้ทางด้านภาษาต่างประเทศ ทางด้านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ดังนั้นการบริหารจึงมีลักษณะของการมุ่งเน้นการขายที่ค้ำประกันเพียงแต่เรื่องต้นทุนและกำไรเป็นหลัก มากกว่าการกำหนดวิสัยทัศน์ในการวางแผนการพัฒนาศักยภาพขององค์กรในอนาคต

2. ปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติของแรงงานในอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ

การพิจารณาคุณสมบัติของแรงงานที่ทำงานในอุตสาหกรรม สามารถพิจารณาได้ดังนี้คือ ด้านความรู้ความเชี่ยวชาญ และด้านบุคลิกภาพ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ด้านความรู้ความเชี่ยวชาญ แรงงานในอุตสาหกรรมนี้จะมีความรู้ความเชี่ยวชาญที่แตกต่างกัน เช่น ความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านการอัญมณี (เพชรและพลอย) โดยจะสามารถอัญมณีแท้และอัญมณีปลอมได้อย่างแม่นยำ สามารถแยกแยะความแตกต่างของอัญมณีแท้และอัญมณีปลอมได้อย่างถูกต้อง ความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านแหล่งแร่และกรรมวิธีในการทำเหมือง ซึ่งจะต้องมีความรู้และความเชี่ยวชาญในการทำเหมือง รู้แหล่งวัตถุดิบ รู้วิธีการขุดเพชร พลอย รู้จักวิธีการใช้เทคโนโลยีมาใช้ในการหาแหล่งวัตถุดิบ ความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านการออกแบบ จะต้องติดตามความก้าวหน้าและแฟชั่นตลอดเวลา สามารถออกแบบให้ทันสมัยและมีเอกลักษณ์ความเป็นไทยผสมผสานกับความทันสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านเครื่องประดับ จะต้องเข้าใจขั้นตอนการผลิตเครื่องประดับ มีความรู้เรื่องคุณสมบัติของโลหะ มีความสามารถในการผลิตเครื่องประดับได้อย่างมีคุณภาพ ความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านการตลาด จะต้องรู้จักวิธีการแสวงหาตลาด รู้จักสภาวะการแข่งขัน รู้วิธีการนำเสนอขายสินค้า จากเหตุผลดังกล่าวการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความชำนาญในด้านใดก็จะต้องมีการบริหารจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการ

2.2 ด้านบุคลิกภาพ อุปนิสัย และคุณสมบัติเฉพาะของบุคลากรในอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ บุคลากรในอุตสาหกรรมนี้จะต้องมีลักษณะเฉพาะ คือ ถ้าเป็นระดับช่างจะต้องมีทักษะเชิงช่าง มีพรสวรรค์ มีความคิดสร้างสรรค์ และมีคุณธรรม จริยธรรมในการประกอบวิชาชีพซึ่งถือว่าเป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องกับวัตถุมีค่า ราคาแพง ความรับผิดชอบที่มีต่อทรัพย์สินของลูกค้า ดังนั้นคุณสมบัติทางด้านคุณธรรม จริยธรรมจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมนี้ให้ความสำคัญอย่างมาก

3. การจัดการเรียนการสอนและการฝึกอบรมด้านอัญมณีและเครื่องประดับในประเทศไทย

จากปัญหาการขาดแคลนและความสำคัญของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับทางภาครัฐบาลและเอกชนจึงได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมนี้ โดยได้มีการจัดตั้งหน่วยงานสถานศึกษา สถาบันฝึกอบรม เพื่อจัดการเรียนการสอนและการฝึกอบรมให้กับบุคลากรเพื่อผลิตและพัฒนาบุคลากรให้ตรงกับความต้องการของผู้ผลิตภายในอุตสาหกรรม และเพื่อยกระดับความสามารถของบุคลากร โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

หน่วยงานของภาครัฐบาล

1. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 - หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาอัญมณี
2. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
 - หลักสูตรวิทยาศาสตร์ สาขาวิชาวัสดุศาสตร์
3. มหาวิทยาลัยศิลปากร
 - หลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวัสดุศาสตร์
4. มหาวิทยาลัยบูรพา
 - หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวัสดุศาสตร์
5. วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมกรุงเทพ
 - หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาช่างเครื่องประดับอัญมณี
 - หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาช่างเครื่องประดับอัญมณี
6. วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมนครศรีธรรมราช
 - หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาช่างเครื่องประดับอัญมณี
 - หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาโลหะรูปพรรณและเครื่องประดับ
7. วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาบุรี
 - หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาช่างเครื่องประดับอัญมณี
 - หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาช่างเครื่องประดับอัญมณี
8. วิทยาลัยสารพัดช่างจันทบุรี
 - จัดฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น สาขาวิชาเครื่องประดับอัญมณี
9. กานจนาภิเษกวิทยาลัย ช่างทองหลวง
 - หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาช่างทองหลวง สาขาวิชาวิทยาการ การเจียรไนอัญมณี สาขาวิชาเครื่องประดับอัญมณี
 - หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาช่างทองหลวง สาขาวิชาการออกแบบเครื่องประดับอัญมณี สาขาวิชาการวิเคราะห์และควบคุมคุณภาพอัญมณี และเครื่องประดับ สาขาวิชาเทคนิคการทำต้นแบบและการหล่อเครื่องประดับอัญมณี สาขาวิชาเครื่องประดับและอัญมณี สาขาเทคนิคเครื่องจักรกลและเครื่องประดับอัญมณี
 - หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาช่างทองหลวง
10. ศูนย์กลางสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล (คลองหก)
 - หลักสูตรศิลปบัณฑิต วิชาเอกออกแบบเครื่องประดับ

11. สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครเหนือ
 - หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาช่างแม่พิมพ์อัญมณี
 - หลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต วิชาเอกเทคโนโลยีแม่พิมพ์เครื่องประดับ
12. สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ เชียงใหม่
 - หลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีเครื่องประดับและอัญมณี
13. สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน
 - หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นในกลุ่มงาน การเจียรไนเพชร พลอย ช่างตัวเรือนเครื่องประดับ การทำเครื่องประดับจากอัญมณี : การทำตัวเรือนเครื่องประดับ
14. กระทรวงอุตสาหกรรม (ส่วนอุตสาหกรรมอัญมณี สำนักพัฒนาอุตสาหกรรมรายสาขา)
 - หลักสูตรระยะสั้นการออกแบบเครื่องประดับด้วยคอมพิวเตอร์โดยโปรแกรมสำเร็จรูป
 - หลักสูตรระยะสั้นการทำต้นแบบเครื่องประดับชั้นสูง
 - หลักสูตรระยะสั้นการฝังอัญมณีบนเครื่องประดับชั้นสูง
15. กระทรวงพาณิชย์ ศูนย์บริการออกแบบ กรมส่งเสริมการค้าส่งออก
 - หลักสูตรการฝึกอบรมระยะสั้นด้านการออกแบบ

หน่วยงานภาคเอกชน

1. สถาบันอัญมณีศาสตร์เอเชีย (Asian Institute of Gemological Sciences)
 - หลักสูตรประกาศนียบัตรนักอัญมณีศาสตร์
2. สถาบันอัญมณีวิทย (ประเทศไทย) (The School of Gemological Sciences Thailand : SGS)
 - หลักสูตรความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับมุก
 - หลักสูตรการออกแบบเครื่องประดับอัญมณี
 - หลักสูตรการทำเครื่องประดับอัญมณี 1
 - หลักสูตรการทำเครื่องประดับอัญมณี 2
 - หลักสูตรความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอัญมณี
 - หลักสูตรการวิเคราะห์อัญมณี 1
 - หลักสูตรการวิเคราะห์อัญมณี 2
 - หลักสูตรการประเมินคุณภาพเพชร
 - หลักสูตรการประเมินและตีราคาอัญมณี
 - หลักสูตรการวิเคราะห์พลอยสังเคราะห์และพลอยแท้
3. สถาบันกรุงเทพอัญมณีศิลป์ (Bangkok Jewelry Institute)
 - หลักสูตรการฝึกอบรมทางด้านการออกแบบเครื่องประดับอัญมณี

4. สถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับแห่งชาติ

- หลักสูตรประกาศนียบัตรนักอัญมณีศาสตร์
- หลักสูตรประกาศนียบัตรธุรกิจอัญมณี
- หลักสูตรการจัดระดับคุณภาพเพชร
- หลักสูตรการฝึกอบรมในเนื้อหาพิเศษ สำหรับบริษัท

จากความสำเร็จและปัญหา ข้างต้นทำให้เห็นภาพรวมของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของประเทศไทยที่มีแนวโน้มการขยายตัวทางการส่งออก และทำให้ทราบถึงปัญหาเกี่ยวกับบุคลากร เช่น ปัญหาการขาดแคลนแรงงานในอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรด้านเทคนิคการเจียรไนอัญมณี การทำเครื่องประดับอัญมณีแท้ การขาดแคลนผู้บริหารจัดการผลิตที่มีความสามารถและการสร้างบุคลากรเพื่อให้ตรงตามคุณสมบัติของแรงงานในอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ ซึ่งมีหน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและเอกชนได้เปิดหลักสูตรการเรียนการสอนทางด้านอัญมณีและเครื่องประดับมากมาย ผู้วิจัยในฐานะที่มีประสบการณ์ในการทำงานทางด้านวิชาการของสมาคมผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับจึงมีความสนใจในการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของประเทศไทยที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ในหลักสูตรตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพถึงระดับปริญญาตรี ทางด้านอัญมณีและเครื่องประดับ เพื่อเป็นแนวทางและได้ข้อมูลพื้นฐานอันเป็นประโยชน์ให้กับสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องการบริหารจัดการสถานศึกษาทางด้านอัญมณีและเครื่องประดับอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของประเทศไทยของสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
2. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของประเทศไทยของสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ (กรมอาชีวศึกษา และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล) ที่เปิดสอนในหลักสูตรตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพถึงระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงทางด้านอัญมณีและเครื่องประดับ จำนวน 6 สถาบันการศึกษา ดังนี้ วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมกรุงเทพ วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมนครศรีธรรมราช วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาบุรี

วิทยาลัยสารพัดช่างจันทบุรี กาญจนานิเทศวิทยาลัย ช่างทองหลวง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขต
พระนครเหนือ

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2545: 1) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับภารกิจของผู้บริหารเพื่อให้สอดคล้อง
กับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย ซึ่งแบ่งภารกิจของผู้บริหารออกเป็น 8 งาน ดังนี้

1. งานพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน(Curriculum Development and Instruction)
2. งานบริหารทรัพยากรบุคคล (Human Resource Management)
3. งานบริหารกิจการนักเรียน (Student Personnel Works)
4. งานธุรการและบริหารทั่วไป (Business and General Administration)
5. งานบัญชีและการเงิน (Accounting and Finance)
6. งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม (Building and Environment)
7. งานสร้างความสัมพันธ์ชุมชน (School and Community Relations)
8. งานพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา (Quality Improvement and Standardize in Education)

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สภาพ หมายถึง ลักษณะการบริหารจัดการงานตามขอบเขตการวิจัยของของผู้บริหาร
สถานศึกษาในอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ

ปัญหา หมายถึง ข้อบกพร่องที่ต้องพิจารณาแก้ไขในการบริหารงานตามขอบเขตการวิจัย
ของของผู้บริหารสถานศึกษาในอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ

การจัดการศึกษาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ หมายถึง การบริหารงานของ
ผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่มีบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป เช่น งานพัฒนา
หลักสูตรและการเรียนการสอน งานบริหารทรัพยากรบุคคล งานบริหารกิจการนักเรียน งานธุรการ
และบริหารทั่วไป งานบัญชีและการเงิน งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม งานสร้างความสัมพันธ์
ชุมชน งานพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพื่อให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

สถานศึกษา หมายถึง สถาบันการศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กรมอาชีวศึกษา และ
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ที่เปิดสอนในหลักสูตรตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพถึงระดับ
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงทางด้านอัญมณีและเครื่องประดับ

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ หรืออาจารย์ใหญ่ของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาทางด้านอำนวยการและเครื่องประดับ ซึ่งมีตำแหน่งสูงสุดในการบริหารงานสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

ผู้ช่วยผู้บริหาร หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการ หรือผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาทางด้านอำนวยการและเครื่องประดับ ซึ่งมีตำแหน่งสูงสุดในการบริหารงานสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

งานพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน หมายถึง การนำ หลักสูตร วิธีการสอน รวมทั้ง การประเมินผล การผลิตเอกสารต่าง ๆ สำหรับผู้เรียนด้วย ที่มีอยู่แล้วนำมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ในปัจจุบันหรือการจัดทำหลักสูตรขึ้นมา ใหม่ โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ดีขึ้น ให้เหมาะสมกับสภาพ สังคมและบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ซึ่งครอบคลุมงานต่อไปนี้ งานพัฒนาหลักสูตร งานปรับปรุง หลักสูตร งานประเมินผลหลักสูตร งานนิเทศการศึกษา งานจัดการเรียนการสอน งานสื่อวัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน งานศูนย์สื่อการเรียนรู้ งานวัดผลประเมินผลการเรียนการสอน งาน ทะเบียนและสถิติ งานแนะแนว

งานบริหารทรัพยากรบุคคล หมายถึง การจัดการและการดำเนินการที่เกี่ยวกับบุคคล เริ่ม ตั้งแต่การคัดเลือก การพัฒนาบุคคลที่มีอยู่แล้วไปจนถึงการออกจากงาน โดยให้ได้บุคคลที่มี ประสิทธิภาพ และมีศักยภาพในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้สามารถ ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมายขององค์กรและให้ได้ผลงาน ที่มีทั้งปริมาณและคุณภาพ ซึ่งครอบคลุมงานต่อไปนี้ งานวางแผนอัตรากำลังคน งานสรรหาและ คัดเลือก งานเงินเดือนและสวัสดิการ งานให้รางวัลและความก้าวหน้า งานฝึกอบรมและพัฒนา งานวิจัยเกี่ยวกับบุคลากรในโรงเรียน

งานบริหารกิจการนักเรียน หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นและดำเนินการโดยนักเรียนเอง ด้วยความสมัครใจ โดยมีครูเป็นผู้คอยช่วยเหลือ แนะนำ อันไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอนในชั้น เรียน ซึ่งครอบคลุมงานต่อไปนี้ งานสภานักเรียน งานรับและลงทะเบียนนักเรียน งานกิจกรรม นักเรียน งานบริการเบะสวัสดิการนักเรียน งานวินัย และความประพฤตินักเรียน

งานธุรการและบริหารทั่วไป หมายถึง การจัดการงานธุรการในด้านงานสารบรรณและ เอกสาร งานจัดซื้อ จัดจ้าง งานพัสดุ ครุภัณฑ์ งานศูนย์ข้อมูลข่าวสาร งานประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ งานธุรการและบริหารทั่วไป เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ สามารถตรวจสอบได้

งานบัญชีและการเงิน หมายถึง การวางแผนเกี่ยวกับระบบบัญชีและการเงินให้เป็นไปตาม ระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ ซึ่งจะต้องมีระบบควบคุมและการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ ซึ่ง ครอบคลุมงานในด้านบัญชี การเงิน งานตรวจสอบภายใน งานสต็อกและทรัพย์สิน

งานอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม หมายถึง การบริหารจัดการเกี่ยวกับอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่การจัดหา การดูแลให้อยู่ในสภาพที่ดี สามารถใช้งานได้ดี เพื่อให้ใช้ประโยชน์คุ้มค่าที่สุด และสนับสนุนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งครอบคลุมงานในด้านการวางแผนอาคารสถานที่ งานซ่อมบำรุงรักษาอาคาร งานช่างซ่อมและทำนุบำรุง งานรักษาความปลอดภัย งานแม่บ้าน และความสะอาด งานสวนและบริเวณโรงเรียน

งานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน หมายถึง งานที่เกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน จัดทำหลักฐานให้ตรวจสอบได้ มีการวิเคราะห์และประเมินผล ตลอดจนนำผลไปใช้ในการปรับปรุงงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ซึ่งครอบคลุมงานในด้าน งานบริการชุมชน งานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม งานพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้ชุมชน งานเสริมสร้างชุมชนให้มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน

งานพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการ ให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา ซึ่งครอบคลุมงานในด้าน งานระบบสารสนเทศ งานประกันคุณภาพการศึกษา งานตรวจสอบและประเมินคุณภาพการศึกษา งานปรับปรุงและพัฒนามาตรฐานการศึกษา

ประโยชน์ของการวิจัย

ผู้บริหารสามารถนำข้อค้นพบที่ได้รับจากผลงานวิจัย ไปเป็นข้อมูลในการประกอบการพิจารณา หาแนวทางในการปรับปรุงการจัดการศึกษาทางด้านอำนวยการและเครื่องประดับ เพื่อให้มาตรฐานการจัดการศึกษาของนักเรียนที่ศึกษาทางด้านอำนวยการและเครื่องประดับในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการสูงขึ้น

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ด้วยแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ของ 6 สถาบันการศึกษาที่เปิดสอนในหลักสูตรตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพถึงระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงทางด้านอำนวยการและเครื่องประดับ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาอุตสาหกรรมอำนวยการและเครื่องประดับ ซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และครูอาจารย์ประจำของ 6 สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนทางด้านอัญมณีและเครื่องประดับรวมทั้งหมด 89 คน ประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 6 คน ผู้ช่วยผู้บริหาร จำนวน 21 คน ครูอาจารย์ประจำ จำนวน 62 คน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมกรุงเทพ จำนวน 19 คน
2. วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมนครศรีธรรมราช จำนวน 14 คน
3. วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาบุรี จำนวน 17 คน
4. วิทยาลัยสารพัดช่างจันทบุรี จำนวน 9 คน
5. กาญจนานิเทศวิทยาลัย ช่างทองหลวง จำนวน 11 คน
6. สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครศรีอยุธยา จำนวน 19 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ

- 1.1 แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง โดยแบ่งเป็น 3 ตอนคือ
 - ตอนที่ 1 สถานสภาพของผู้ให้สัมภาษณ์
 - ตอนที่ 2 สภาพการจัดการศึกษาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ
 - ตอนที่ 3 ปัญหาการจัดการศึกษาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ
- 1.2 แบบสอบถามโดยแบ่งเป็น 3 ตอนคือ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และแบบปลายเปิด (Open-ended)
 - ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ
 - ตอนที่ 3 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการศึกษาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ

วิธีการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือในการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนพอสรุปได้ดังนี้

1. ศึกษาบทความ เอกสารทางวิชาการ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทางด้านอัญมณีและเครื่องประดับ
2. สร้างแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามขึ้น ตามขอบข่ายการบริหารจัดการ ตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย
3. เสนอแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามเพื่อให้ครูอาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาอนุมัติ และให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือตามเนื้อหา และความถูกต้องในการใช้ภาษา
4. นำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงดำเนินการแก้ไขแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ตามความเห็นชอบของครูอาจารย์ที่ปรึกษา
5. นำแบบสอบถามฉบับที่ได้รับการพิจารณาอนุมัติจากผู้ทรงคุณวุฒิ และครูอาจารย์ที่ปรึกษาไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอให้บัณฑิตวิทยาลัย ออกหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย ถึงผู้อำนวยการของสถาบันการศึกษาที่จัดการศึกษาทางด้านอัญมณีและเครื่องประดับ เพื่อขอความร่วมมือในการวิจัย
2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์และเดินทางไปสัมภาษณ์พร้อมทั้งรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง และทางไปรษณีย์ (ใช้การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์สำหรับประชากรที่อยู่ต่างจังหวัด)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม โดย การแจกแจงค่าความถี่ คำร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบการบรรยาย

การนำเสนอข้อมูล

นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบการบรรยาย

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

รายงานการวิจัย เสนอเป็น 5 บท ตามลำดับ ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วยความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ วิธีการดำเนินการวิจัยและลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วยผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

รายการอ้างอิง

ภาคผนวก

ประวัติผู้เขียน